MAGAZINE VAN DE RAAD VOOR DE RECHTSPRAAK

Rechtspraak

RECHT VOOR JOU

#3

ADRIEN STANZIANI (34) WAS DRIE JAAR LANG RECHTSPRAAK REPORTER. HIJ WERKT NU ALS RECHTBANKTEKENAAR

‘Ik heb veel bekende Nederlanders getekend’

KORT VERHAAL: SPEAK UP, BOY

RECHTER IN BEELD:
‘MIJN TOGA HEEFT EEN ROZE VOERING’

COLOFON

Rechtspraak is een uitgave van de Raad voor de rechtspraak. De redactie is verantwoordelijk voor de inhoud. Aan de in Rechtspraak vermelde informatie kunnen geen rechten worden ontleend. Artikelen geven niet per se de mening van de Rechtspraak weer. Overname van artikelen van deze Recht voor jou- editie is in sommige gevallen toegestaan met bronvermelding. Neem hierover vooraf contact op met de redactie.

Contact met de redactie: redactie@rechtspraak.nl

Redactieadres: Kneuterdijk 1, Den Haag
Postadres: Postbus 90613, 2509 LP Den Haag

Teksten: Michelle Iwema, Patrick van der Mee, Sander van Ansem, Rien Aarts en Pauline van der Mije

Art director: Simone Alderliesten

Eindredactie: Sander van Ansem, Rien Aarts, Michelle Iwema en Pauline van der Mije

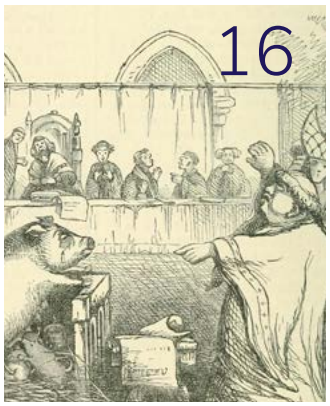
Fotografie: Bas Kijzers, Serge Ligtenberg en Martin Hogeboom

Vormconcept en realisatie: Corps, Den Haag

Druk: Xerox, Den Haag

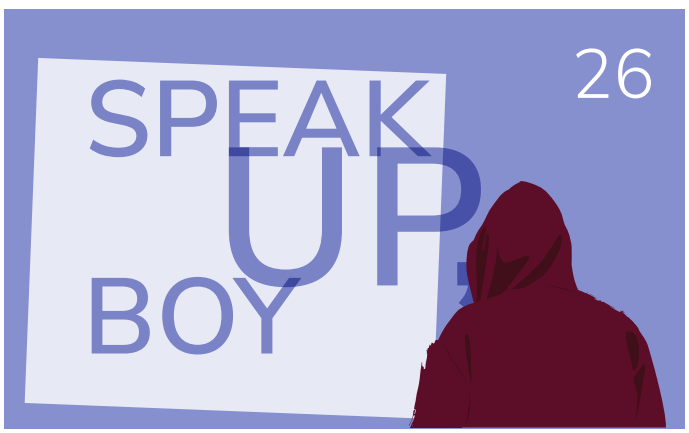
IN DIT NUMMER

04 **WANNEER GA JE ALS JONGERE NAAR DE RECHTBANK?** EEN AANTAL VOORBEELDEN OP EEN RIJ

06 RECHTER IN BEELD: MAAIKE WEVERS **'OP EEN ZITTING GAAT EEN ZAAK PAS ECHT LEVEN.'**

09 DE WAARHEID EN NIETS ANDERS DAN DE WAARHEID: **MAG JE LIEGEN IN DE RECHTSZAAL?**

10 **DRIELUIK INTERVIEWS OVER DE RECHTSPRAAK REPORTERS.** 'IK HOOP JONGEREN TE BLIJVEN INSPIREREN.'

16 **GESCHIEDENIS EN RECHTSPRAAK:** EEN PAAR LEUKE WEETJES EN ONTWIKKELINGEN OP EEN RIJ

18 REAL LIFE DOSSIER: **ZARA MOEST VLUCHTEN VOOR EERWRAAK**

22 WAT KAN IK WORDEN? **'IK WERK AL ZES JAAR ALS BEVEILIGER'**

26 KORT VERHAAL: **SPEAK UP, BOY**

30 TEST JE KENNIS MET **DE RECHTSPRAAK-QUIZ**!

WANNEER GA JE ALS JONGERE NAAR DE RECHTBANK?

In rechtbanken oordelen rechters over zaken van allerlei rechtsgebieden. Maar wanneer kom jij als jongere bij de rechtbank? We zetten een aantal voorbeelden voor je op een rij.

Je hebt iets gedaan dat strafbaar is

Als je iets hebt gedaan dat volgens de wet niet mag, dan heb je een strafbaar feit gepleegd. De politie en het Openbaar Ministerie (OM) zullen dan bepalen wat er verder moet gebeuren. Als je iets hebt gedaan dat gezien wordt als een licht vergrijp (iets dat minder ernstig is) dan kan het OM zelf een straf opleggen, zoals een taakstraf of boete. Is er iets ergers gebeurd? Dan kan het OM beslissen dat je voor de rechter moet komen. En dat gebeurt in de rechtbank. Tijdens een zitting in de rechtbank onderzoekt de rechter wat er is gebeurd.

Je wil je naam wijzigen

Als je jouw voornaam echt vreselijk vindt, kan je vragen om die te laten veranderen. Een van je ouders of voogd moet dan een verzoek indienen bij de rechtbank. De rechter zal het verzoek alleen toewijzen als er een goede reden is voor de naamswijziging, bijvoorbeeld als je erg wordt gepest met je voornaam. Soms willen jongeren hun achternaam veranderen. Bijvoorbeeld als ze door een bonusvader worden opgevoed die ze als hun echte vader zien. In sommige situaties kunnen je ouders hiervoor een verzoek indienen.

Als je slachtoffer bent

Als je aangifte hebt gedaan omdat iemand je bijvoorbeeld pijn heeft gedaan of iets van je heeft gestolen, kan dat een rechtszaak worden. Dat betekent dat het voorkomt bij de rechter in de rechtbank. De zaak wordt dan tijdens een zitting behandeld. Het kan zijn dat de zitting achter gesloten deuren plaatsvindt, bijvoorbeeld als de verdachte zelf minderjarig is. Als slachtoffer heb je het recht om bij de zitting aanwezig te zijn.

Je ouders gaan scheiden

Als je ouders uit elkaar gaan moeten ze een ouderschapsplan maken. Daarin leggen ze vast waar je gaat wonen, hoe vaak je elk van hen ziet en hoe ze de financiën verder gaan regelen. Als ze officieel gaan scheiden moet een rechter de echtscheiding uitspreken. Als kind krijg je dan een uitnodiging om met de rechter te komen praten. Een brief schrijven kan ook. Zo kan je de rechter vertellen hoe jij het voor je ziet en wat je wensen zijn. De rechter neemt daarna een beslissing.

Als je met de school op bezoek gaat

Wist je dat je met je klas een bezoek kan brengen aan de rechtbank of het gerechtshof? Zo zie je met je eigen ogen hoe het eraan toegaat. Alleen voor strafzaken moet je minimaal twaalf jaar oud zijn om de zitting bij te mogen wonen, voor andere rechtsgebieden is geen minimale leeftijd vereist. Je kunt je aanmelden voor een bezoek via de rechtbank of het gerechtshof, of via ProDemos.

Wat doet een rechter?

Een rechter neemt beslissingen in zaken. Bijvoorbeeld als ouders het samen niet eens kunnen worden over wie welk bedrag moet betalen voor het kind. De rechter onderzoekt wat er precies aan de hand is, kijkt naar alle informatie die hij daarover krijgt en wat erover in de wet en andere rechtsbronnen staat. Op basis daarvan doet hij een uitspraak. Iedereen moet zich aan die uitspraak houden.

‘Op een zitting gaat een zaak pas echt leven’

Waarom besloot je rechter te worden?

‘Toen ik jong was wilde ik eigenlijk juf worden. Maar later op de middelbare school, hoorde ik over rechten. Daarna wist ik het: rechter worden zou mijn droombaan zijn!’

Wat moest je doen om rechter te kunnen worden?

‘Na het afronden van een rechtenstudie aan de universiteit moet je eerst ervaring opdoen in een rechtsgebied. Ik werkte al vijf jaar in het belastingrecht, dan kom je in een rechter-in-opleiding-traject met tussen vier en zes jaar werkervaring. Ik begon de opleiding toen ik 27 was, dus dat was best jong. De opleiding duurt vier jaar, in mijn geval wat korter, maar het is heel speciaal wat je allemaal leert. Zo ben ik een half jaar advocaat geweest. Een spannende tijd, maar superleuk om te doen.’

Wat voor recht doe je?

‘Ik ben nu anderhalf jaar bestuursrechter bij de rechtbank Gelderland, team belastingrecht. Dat klinkt saai, maar als belastingrechter krijg je ook met zaken te maken die mensen diep raken. Zo zijn mensen het vaak niet eens met een beslissing van de Belastingdienst die zegt dat ze meer moeten betalen. Of door iets goed uit te zoeken kan het ervoor zorgen dat een bedrijf niet hoeft te sluiten.’

Wat vind je het mooiste aan je vak?

‘Het doen van mijn zittingen in de rechtszaal en vooral de gesprekken die je voert met mensen. Van tevoren lees je veel over de zaak, maar op een zitting gaat een zaak pas echt leven. En ik vind het ook belangrijk dat mensen persoonlijk hun verhaal kunnen doen. Natuurlijk zijn ze soms niet blij met een uitspraak, maar dan kan een zitting er toch voor zorgen dat ze gehoord zijn en zich gehoord voelen. Ze kunnen het dan afsluiten.’

Wat is het zwaarst aan rechter zijn?

‘Naast belastingrecht doe ik GGZ-zaken. Zaken van familie- en jeugdrecht waarbij je bezoeken aflegt bij mensen met een psychische aandoening. Daar moet je beslissen of ze verplicht zorg nodig hebben, of misschien wel gedwongen moeten worden opgenomen in een verzorgingshuis. Je gaat op een dag bij zeven verschillende mensen langs in vaak verdrietige situaties, zoals een dementerende oudere die niet thuis kan blijven wonen. Het kan iedereen overkomen. Deze bezoeken zijn heel intensief maar ook bijzonder. Je komt heel dicht bij de mensen en hun omgeving. Ik leer daar zoveel van.’

Wat is een verkeerd beeld dat mensen van rechters hebben?

‘Als ik zeg dat ik rechter ben, kijken mensen me wel eens aan van: ‘huh, hoe dan’. Van een jonge vrouw verwachten ze dat niet. Ze zien de rechter meestal als een ouder persoon. Maar als ik dan in de zittingszaal zit met mijn toga aan merken ze dat ik weet waar ik het over heb. Dan is het meestal gewoon goed. Aan de buitenkant is mijn toga zwart net als die van alle rechters. Voor de binnenkant, de voering, mag je zelf kiezen. Ik heb gekozen voor roze. Omdat ik dat het beste vind passen bij mij.’

Wat raad je jongeren aan die dit lezen en ook rechter willen worden?

‘Jaag je dromen na en als je dat echt wil doen zoals ik ooit: probeer het gewoon! Voer gesprekken met mensen die er meer van weten. Ga naar zittingen, drink koffie met een rechter. En als je echt daarna denkt dit wil ik; ga het gewoon doen.’

Maaike Wevers (31 jaar) is bestuursrechter.

BEZOEK DE RECHTBANK **MET SCHOOL**

Bijna alle rechtszittingen zijn openbaar. Dat wil zeggen dat je erbij kunt zijn, om te zien wat er allemaal gebeurt tijdens zo'n zitting. Je moet dan wel ouder zijn dan 12 jaar.
Je kunt ook met de klas naar de rechtbank gaan en een rechtszaak bijwonen. Wie dat wil, moet zijn leraar vragen om contact op te nemen met Prodemos of de afdeling voorlichting van een rechtbank. Elke rechtbank heeft zo'n afdeling. Op rechtspraak.nl vind je alle adressen en telefoonnummers en wat extra informatie over een rechtbankbezoek met de klas.

DE WAARHEID EN NIETS ANDERS DAN DE WAARHEID: **MAG JE LIEGEN IN DE RECHTSZAAL?**

Vanaf jongs af aan hoor je: eerlijk duurt het langst en liegen mag niet. Maar hoe zit dat eigenlijk in de rechtszaal? Moet je daar altijd 'de waarheid en niets anders dan de waarheid' vertellen, zoals je in films hoort? Hoe zit het met een verdachte die maar blijft ontkennen terwijl het bewijs tegen hem overweldigend is? Oftewel: mag je liegen tegen de rechter?

Disclaimer

Eerst maar even dit: natuurlijk raden we je niet aan om te liegen in de rechtszaal. Je kunt er flink in de problemen mee komen. Maar dat betekent niet dat het altijd verboden is. Want dat hangt af van wat voor rechtszaak het is en wat jouw rol daarin is.

Waarheidsplicht

In het civiele recht – dat gaat over conflicten tussen mensen, bedrijven of organisaties – moet iedereen eerlijk zijn. Het is verplicht om alles wat belangrijk is voor jouw zaak te vertellen en hierover niet te liegen. Dit noemen we de waarheidsplicht. Als je toch liegt tegen de rechter, dan kan dat grote gevolgen hebben. De rechter kan dan besluiten om ook andere opmerkingen die je maakt minder geloofwaardig te vinden. Dat doet jouw kant van het verhaal natuurlijk geen goed. In het bestuursrecht gaat het om rechtszaken tussen de overheid en mensen of organisaties. Ook hier geldt een vergelijkbare waarheidsplicht. Het bewust geven van onjuiste (of onvolledige) informatie kan jou dus ook hier in de problemen brengen. En dat geldt natuurlijk ook voor de overheid.

Liegende verdachte

Als je verdachte bent in een strafzaak mag je tegen de politie, de officier van justitie én de rechter zeggen wat je wil, zolang je netjes blijft. Je mag dus ook liegen. Of je mag zwijgen, dat mag ook. Het is de taak van de officier van justitie om de rechter te overtuigen, niet van de verdachte. In Nederland ben je onschuldig tot het tegendeel bewezen is. Dit is belangrijk om te voorkomen dat onschuldige mensen worden gedwongen een misdaad te bekennen die ze niet hebben gepleegd.

Dat je als verdachte mag liegen, betekent niet dat het verstandig is. Stel, je bent gefilmd terwijl je een deur openbreekt met een koevoet. Dan ontkennen helpt je niet. Het bewijs is glashelder en de rechter kijkt ook naar hoe je je gedraagt. Heb je spijt? Leg je uit wat er is gebeurd? Of blijf je ontkennen en doe je alsof er niets aan de hand is? Soms kan een leugen zelfs als bewijs tegen je worden gebruikt. Bijvoorbeeld als je zegt dat je een telefoon al een half jaar geleden tweedehands hebt gekocht, maar de telefoon is pas een maand geleden gestolen van de echte eigenaar.

Getuige

Als je getuige bent in een zaak en onder ede staat, heb je de rechter beloofd om 'de gehele waarheid en niets dan de waarheid' te spreken. Dat moet je dan ook echt doen. Want anders pleeg je meineed, waar je tot negen jaar gevangenisstraf voor kunt krijgen! Soms mag je als getuige ook weigeren iets te vertellen. Dit geldt bijvoorbeeld voor partners, bepaalde familieleden of mensen die voor hun werk een geheim moeten kunnen bewaren, zoals artsen en advocaten. Dit noemen we het verschoningsrecht.

De Rechtspraak Reporters zijn een telkens wisselende groep jonge mensen die jongeren informeren over alles dat met rechtspraak te maken heeft. Dit jaar bestaan de Rechtspraak Reporters tien jaar. Oud-reporters Adrien en Sterre en huidige reporter Rashailis vertellen wat ze mooi vinden aan het reporterschap.

ADRIEN STANZIANI (34) WAS DRIE JAAR LANG REPORTER. HIJ WERKT NU ALS RECHTBANKTEKENAAR.

‘IK HEB VEEL BEKENDE NEDERLANDERS GETEKEND’

Dat een Rechtspraak Reporter zich zeker niet alleen met beeld, geluid en tekst bezig hoeft te houden, bewees oud-reporter Adrien Stanziani. Hij liet namelijk zijn potloden spreken en ontwikkelde zich als reporter tot een volwaardige rechtbank-tekenaar. ‘Ik teken graag mensen en wil er dan een verhaal bij vertellen. Dat gaat dus verder dan alleen een portret van iemand maken. Het vak van rechtbanktekenaar past daar heel goed bij. Ik wilde dat dan ook al op jonge leeftijd worden. Dat dit uiteinde-lijk is gelukt, is natuurlijk te gek. En daar heeft het zijn van Rechtspraak Reporter zeker bij geholpen’, vertelt Adrien.

Kort en krachtig

In een periode dat Adrien aan het onderzoeken was welke volgende stap hij wilde zetten, zag hij een vacature voor Rechtspraak Reporter langskomen. ‘Dat was precies op het juiste moment. Ik had gewoon uit interesse bij enkele rechtszaken al wat schetsen gemaakt. Die tekeningen heb ik als reporter voor mijn eerste posts gebruikt. De teksten bij de tekeningen waren kort en krachtig, ik wilde mijn vingers niet branden aan juridische termen.’

Zijn OV-jaarkaart maakte in zijn jaren als reporter overuren, want Adrien reisde het hele land door. ‘Via de site van de Rechtspraak zocht ik naar rechtszaken waar ik naartoe zou kunnen gaan. Daardoor ben ik bij heel veel rechtbanken en gerechtshoven geweest. Ik was overal welkom en werd door de mensen daar ook heel goed geholpen. In die periode mocht ik ook meelopen met een ervaren rechtbank-tekenaar, dat was leerzaam en goed voor mijn netwerk. En ik kreeg mooie opdrachten, zoals het tekenen van de oudste rechtszaal van Nederland. Ook ging er in die tijd een professionele, reizende tentoonstelling van mijn tekeningen door het hele land.’

Ali B en Marco Borsato

Al met al heeft het zijn van Rechtspraak Reporter Adrien een hoop opgeleverd. ‘Ik ben als rechtbanktekenaar inmiddels een gevestigde naam en werk als freelancer voor het ANP, de Volkskrant en Nu.nl.’ Zo tekende hij onder meer verdachten als Taghi en Holleeder, maar ook bekende Nederlanders zoals Boef, Ali B en Marco Borsato. ‘Ook al zijn zij al bekend bij het grote publiek; in de rechtszaal kunnen zij er anders uitzien. Als tekenaar zie ik mijzelf als doorgeefluik met hele lange sluitertijd. Bij bekende personen merk ik dat ze vaak een charisma hebben dat ze haast fotogeniek maakt. Andere, vaak minder bekende verdachten, laten zich soms minder makkelijk tekenen door zich een beetje te verstoppen in hun houding of achter hun advocaten. Dat is telkens een uitdaging, maar maakt het ook interessant. Het is gewoon geweldig dat mijn droom om rechtbanktekenaar te worden, uitgekomen is.’

STERRE BOURS (28) WAS MAAR LIEFST ZEVEN JAAR LANG REPORTER

‘GEWELDIG DAT ZE NU TIEN JAAR BESTAAN’

Sterre kwam in haar examenjaar een vacature tegen van de Rechtspraak Reporters. Dat leek haar meteen interessant. ‘Ik wist al dat ik rechten wilde studeren dus dit sloot daar mooi op aan. De sollicitatie vond plaats in het gerechtshof Amsterdam. Dat is een imposant gebouw aan het IJ. Ik was wel eens in een gerechtsgebouw geweest, maar ik was toch onder de indruk. Het gesprek was serieus, maar ook heel hartelijk. Nog dezelfde dag kreeg ik bericht dat ik kon beginnen.’

Zo begon de carrière van Sterre als Rechtspraak Reporter. ‘De eerste lichting reporters was net een jaar bezig, dus alles was nog vrij nieuw. We kregen alle ruimte om te ontdekken wat je leuk vond om te maken en wat goed werkte bij je volgers.’ Als reporter deed Sterre dan ook van alles. ‘Ik was vooral veel bezig met Instagram en maakte daarvoor vlogjes en interviews. Ook had ik een rubriek ‘raad de rechtspraak’ waarbij ik afbeeldingen plaatste en vroeg over welke bekende uitspraak het ging. Dat werkte goed, het was leuk om te zien waar mensen op reageerden.’

Hoogtepunten

In het begin was ze zoekende, maar dat kwam ook doordat de rol nieuw was. ‘De rechtspraak is een wereld waarin de aanwezigheid van jongeren niet vanzelfsprekend is. Om een voorbeeld te geven; ik was bij het gerechtshof in Arnhem waar de zaak rond de Posbankmoord behandeld zou worden. Ik merkte toen dat de bode het wat vreemd vond dat een jongere zich – nota bene als Rechtspraak Reporter- aanmeldde om de zaak bij te wonen. Gelukkig ving rechtbankverslaggever Saskia Belleman ons gesprek op en zij vertelde de bode dat het reporterschap inderdaad bestond en dat het juist goed is wanneer jongeren rechtszaken volgen. Dat was wel mooi.’

Door de jaren heen ontwikkelde Sterre zich steeds verder als reporter. Hoogtepunten waren de live sessies die ze tijdens de Week van de rechtspraak deed, waarbij ze live op Facebook rechters interviewde. ‘Naast mijn rechtenstudie volgde ik ook een musicalopleiding. Dus met creatief bezig zijn en presenteren had ik al wel wat ervaring. Die ervaring kwam goed van pas tijdens de livesessies. Heel leuk en spannend om te doen.’ Het einde van haar tijd als Rechtspraak Reporter betekende geen definitief afscheid van de Rechtspraak. ‘Nadat ik afgestudeerd was, ben ik begonnen als gerechtsjurist bij het gerechtshof Den Haag. Het reporterschap heeft me daar zeker bij geholpen, want ik kende daardoor het karakter van de Rechtspraak en had al wat feeling met de organisatie.’

Social media

Inmiddels bestaan de Rechtspraak Reporters alweer tien jaar. ‘Het was natuurlijk afwachten of dit project zou slagen. Een nieuwe groep reporters moet telkens opnieuw begeleid worden. En in de beginjaren was het ook nog zoeken naar hoe de Rechtspraak sowieso om wilde gaan met social media. Het is daarom mooi om te zien welke groei ze inmiddels door hebben gemaakt. Van voornamelijk blogs en een focus op Facebook naar veel meer Instagram en TikTok. Echt geweldig dat de Rechtspraak Reporters al tien jaar bestaan. En mooi dat ik daar iets aan kon bijdragen.’

RASHAILIS (22) IS NU ANDERHALF JAAR REPORTER

‘IK HOOP JONGEREN TE BLIJVEN INSPIREREN’

Rashailis Martis werd Rechtspraak Reporter via een verrassende route, die begon op Curaçao. Daar behaalde Rashailis haar hbo-rechtenpropedeuse en liep ze stage bij een advocatenkantoor. ‘Toen wist ik zeker dat ik mezelf verder wilde ontwikkelen binnen het recht.’ Er volgde daarom een verhuizing naar Nederland, waar ze nu Rechtsgeleerdheid studeert aan de Universiteit Utrecht.

Scrollen

Omdat ze graag meer ervaring wilde opdoen binnen het rechtsgebied, werd de stap naar het zijn van Rechtspraak Reporter kort daarna gezet. Dat ging eigenlijk heel simpel: tijdens het scrollen op TikTok. ‘Op een dag zag ik daar een interessante video van een Rechtspraak Reporter’, vertelt Rashailis. ‘Het sprak me meteen aan, omdat het een mooie combinatie is van recht, communicatie en maatschappelijke impact.’ Wat volgde was een aanmelding en een gesprek. ‘Ik kon eigenlijk direct beginnen. Dat vertrouwen was heel fijn. Wat bij mijn start als reporter hielp, was dat ik op Curaçao miss Teen ben geweest. In die rol leer je om te communiceren met een groot publiek. En daarbij kwam dat ik daardoor ook al best veel volgers had, die ik mooi kennis kon laten maken met het recht.’

Brug slaan

Ze wil vooral de kloof tussen jongeren en rechtspraak kleiner maken. ‘Ik praat veel met leeftijdsgenoten en merk dat het onderwerp recht vaak ver van hen afstaat. Sommige juridische termen kennen ze gewoon niet. Ik wil een brug slaan en dingen begrijpelijk uitleggen.’ Daarbij vindt Rashailis het bijzonder om jongeren te kunnen inspireren en te laten zien dat de juridische wereld veel toegankelijker en veelzijdiger is dan mensen soms denken. ‘In mijn posts probeer ik mijn enthousiasme over te brengen en dat werkt

denk ik goed. Mijn video's krijgen veel reacties van volgers, zowel in Nederland als op Curaçao. En terwijl je bezig bent, leer ik zelf ook heel veel bij. Wanneer ik voor content naar de rechtbank ga, woon ik meestal eerst een rechtszitting bij. Vanuit dat thema maak ik vervolgens content waarin ik juridische termen op een creatieve en begrijpelijke manier uitleg. Door me voor iedere post uitgebreid in te lezen, merk ik dat ik zelf ook steeds verder groei.'

'In mijn posts probeer ik mijn enthousiasme over te brengen en dat werkt denk ik goed'

Tofste

Rashailis vindt het zijn van reporter niet alleen heel leuk, maar ook nog eens goed voor haar netwerk. 'Zo raakte ik bij het gerechtshof Amsterdam spontaan in gesprek met een advocaat, dat was heel interessant en zo leg je gemakkelijk contact.' En wat was nou het tofste dat ze tot nu toe als reporter deed? 'Dat zijn eigenlijk meerdere dingen geweest. Zoals het meehelpen met een wervingscampagne voor de Rechtspraak. Maar bijvoorbeeld ook aanwezig zijn bij de uitspraak in de zaak van ex-advocaat Weski, dat was spannend. En tijdens de Week van de Rechtspraak mocht ik meelopen met een MBO-klas die op bezoek kwam bij de Raad voor de rechtspraak en daar een verslag van maken. Wat ik hoop? In de toekomst jongeren te blijven inspireren met mijn posts en hen op een toegankelijke manier kennis te laten maken met de rechtspraak. Daarom zou ik graag nog lang doorgaan als Rechtspraak Reporter.'

Word jij een van onze nieuwe Rechtspraak Reporters?

Rechtspraak Reporters zijn jongeren die op vrijwillige basis op hun eigen socials andere jongeren informeren over het recht.

Wil jij ook achter de schermen kijken bij rechtbanken, gerechtshoven, bijzondere colleges en de Hoge Raad? Wil jij rechters hun toga van het lijf vragen? Wil jij precies weten hoe een dag als griffier eruit ziet? En wat doet de bode nu eigenlijk de hele dag? Wil jij bloggen en vloggen over bekende rechtszaken?

Je krijgt er niet voor betaald, maar het levert je wel een breed netwerk op en je leert veel over social media. Veel reporters hebben een stage of zelfs werk geregeld door hun werk als Rechtspraak Reporter.

Vind alle reporters op
www.derechtspraakreporters.nl

Hier staat ook hoe je kunt solliciteren.

GESCHIEDENIS EN

Rechters lijken misschien wat ouderwets in hun strenge zwarte toga's, maar wist je dat rechtspraak voortdurend in beweging is? Rechters moeten oordelen over conflicten in de samenleving en die verandert telkens, doordat we anders over dingen gaan denken en door technologische ontwikkelingen. Sociale media hebben bijvoorbeeld nieuwe misdrijven opgeleverd: doxing (iemands persoonlijke gegevens online delen om hem te intimideren) en sextortion (iemand afpersen met naaktbeelden). Ben jij benieuwd naar wat er vóór jouw tijd gebeurde in het recht? Lees hier een paar leuke weetjes en ontwikkelingen over de geschiedenis van rechtspraak.

Fransen en Romeinen in het Nederlandse recht

Heb je weleens online een paar sneakers gekocht maar nooit gekregen, terwijl je wel had betaald? Ontzettend vervelend, helemaal als het niet lukt om het op te lossen met de webshop. Gelukkig kan je op zo'n moment terugvallen op het recht: de wet beschermt jou als iemand zich niet aan een koopovereenkomst houdt. Dat hebben wij niet zelf verzonnen, de oude Romeinen kenden dat al zo'n 2.000 jaar geleden.

Sporen nagelaten

Nederlands recht is niet in één keer ontstaan. Het is het resultaat van eeuwenlange invloeden van verschillende volken. Vooral de Romeinen en de Fransen hebben hun sporen bij ons achtergelaten. Via het Romeinse recht zijn juridische begrippen als eigendom, overeenkomst, erfenis en schadevergoeding in onze wetboeken beland. En aan de Fransen hebben we te danken dat overal in ons land dezelfde wetten gelden. De Franse keizer Napoleon voerde in 1804 een burgerlijk wetboek in, dat ook in Nederlands geldig was. In 1838 kreeg Nederland een eigen burgerlijk wetboek, gebaseerd op het Franse.

1947: De eerste vrouw in een rechterstoga

Rechtspraak was vroeger een mannenzaak. Vrouwen waren te emotioneel om verstandig te oordelen, dachten die mannen. Totdat in 1947 Johanna Hudig de Rotterdamse rechtbank binnenstapte om als kinderrechter aan de slag te gaan. Han (zo werd ze genoemd) werd een zeer gerespecteerde rechter en een internationaal bekende expert op het gebied van jeugdrecht.

Inmiddels zijn vrouwelijke rechters allang geen uitzondering meer, ze zijn zelfs in de meerderheid. Vorig jaar was 62 procent van de rechters een vrouw.

RECHTSPRAAK

1595: Hond voor de rechter

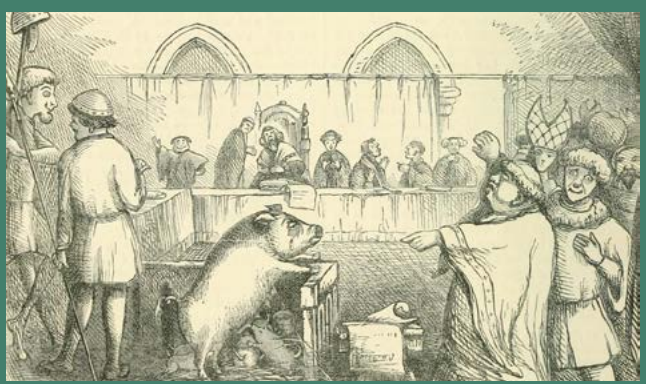
Alleen mensen komen voor de rechter, dat spreekt vanzelf. Toch was er een tijd dat in Europa ook dieren werden gearresteerd en strafrechtelijk vervolgd. Ze konden de meest gruwelijke straffen krijgen, van verbranding tot verdrinking, verwurging, onthoofding of levend begraven worden.

In hand gebeten

In Nederland zijn vijf dierenprocessen bekend. Zo werd in 1595 in Leiden een hond opgehangen die een kind had gebeten. De jongen bood hem een stuk vlees aan en de hond hapte toe, maar beet daarbij in zijn hand. Een akelig ongeluk; tegenwoordig zouden we het kind naar het ziekenhuis brengen voor een tetanusprik en wondverzorging. Maar in de 16e eeuw bestonden er geen vaccins; de jongen ging dood en de hond werd als zijn moordenaar in de cel gegooid om zijn proces af te wachten.

De hond bekent

Volgens geschiedenissite *Historiek* vond men dat er genoeg bewijs was want de hond had bekend. Hoe, dat vermeldt de geschiedenis niet. Het dier bleef aan de galg hangen, als afschrikwekkend voorbeeld voor andere honden met slechte plannen.

1870: Afschaffing van de doodstraf

De doodstraf is eeuwenlang onze zwaarste straf geweest. Je werd dan meestal opgehangen op een centraal plein, waar veel mensen kwamen kijken. Maar daar was niet iedereen het mee eens. Mensen vonden de doodstraf wreed, barbaars en onmenselijk. Ze wezen erop dat straf bedoeld is om gedrag te verbeteren, niet om iemands leven te beëindigen. En stel je voor dat de rechter zich vergist! De doodstraf kan je niet terugdraaien. Daarom werd deze in 1870 afgeschaft.

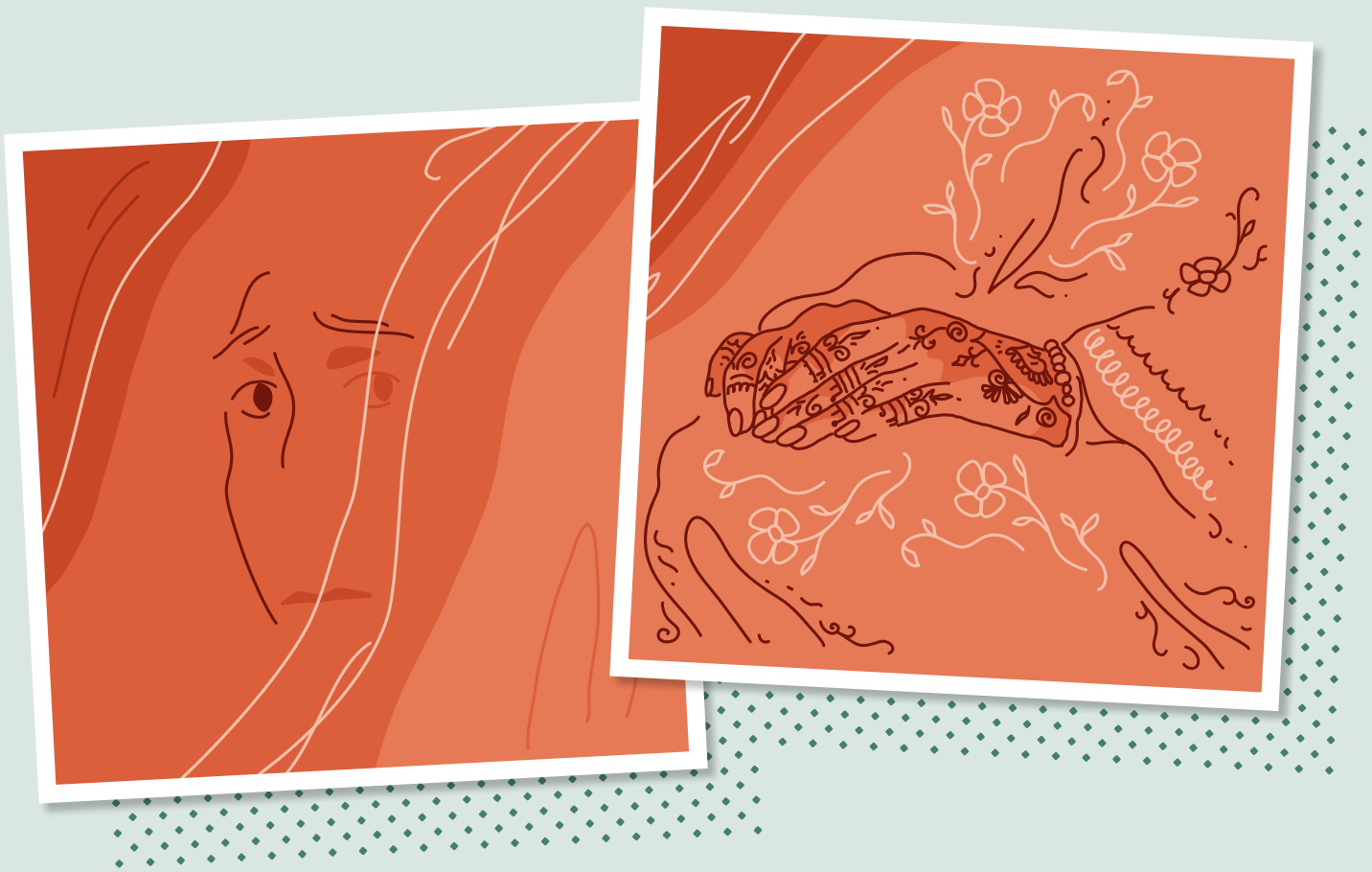
Van edelachtbare tot rechter in de buurt

Nog niet zo lang geleden moest je rechters aanspreken met 'edelachtbare'. Daarmee toon je respect: 'Edelachtbare, geloof me, ik heb het niet gedaan!' Tegenwoordig gebruiken advocaten die officiële aanspreektitel nog wel in geschreven stukken, maar in de rechtszaal mag je gewoon meneer of mevrouw de rechter zeggen.

De afstand tussen rechters en mensen over wie zij moeten oordelen, is de afgelopen jaren veel kleiner geworden. Rechters gaan tegenwoordig ook vaak de rechtbank uit en de wijk in, om dichtbij huis met mensen te praten over conflicten, (lichte) misdrijven of problemen zoals schulden. Vaak zitten ook hulpverleners aan tafel zodat meteen over een oplossing gesproken kan worden, waardoor mensen hun leven weer op orde krijgen en niet opnieuw dezelfde fouten maken.

‘Ik moest vluchten voor eerwraak’

Zara* (25) werd door haar familie uitgehuwelijkt. Ze vluchtte daarom van huis en leeft onder een nieuwe naam. Want door te vluchten heeft zij de eer van de familie aangetast en loopt ze gevaar dat ze wraak zullen nemen. ‘Ik moet altijd over mijn schouder blijven kijken.’

Zara: ‘Ik ben opgegroeid in India waar het leven voor meisjes heel anders is dan in Nederland. Ik mocht bijvoorbeeld niet naar school maar moest thuis in het huishouden helpen met de was doen en koken. Mijn broers gingen wel naar school. Zij moesten immers doorleren om later een baan te kunnen vinden. Voor meisjes bestond de toekomst alleen maar uit trouwen. Ik stond er eigenlijk niet bij stil dat het leven anders kon zijn. Ik kende verder niks en vond het normaal. Maar op mijn twaalfde verhuisden we naar Nederland. Hier gingen mijn ogen open! Ik zag dat meisjes naar school gingen. Sterker nog: ik had leerplicht en moest ook naar school. Mijn ouders vonden dat eigenlijk helemaal niks. ‘Het is maar tot je achttiende’, zeiden ze tegen mij. ‘Dan kan je stoppen en trouwen met iemand.’

Mijn nieuwe leven bracht dingen die ik nooit eerder had meegemaakt. Zoals sociale contacten met mensen buiten mijn gezin. Ik vond het leuk om te leren en langzaam steeds beter de taal te spreken. Maar het was ook moeilijk. Ik zag dat Nederlandse meisjes niet op dezelfde manier werden opgevoed. Hierdoor begon ik ook te zien dat mijn broers thuis heel anders werden behandeld dan mijn zussen en ik. Daar had ik in India nooit bij stilgestaan. Mijn ouders vonden het spannend dat ik zoveel buitenshuis was. Ik was me eigenlijk niet eens zo bewust waarom ze zo nerveus waren, tot ik ze vertelde dat ik op school met een jongen had samengewerkt. Toen ik dat vertelde werd er meteen met geweld gereageerd. Ik mocht niet met jongens praten, werd me gezegd. Een paar weken daarna moest ik een hoofddoek op, terwijl ik die daarvoor niet droeg. En er werd continu op gehamerd dat ik afstand moest houden van jongens. Naar school gaan was maar tijdelijk, op een dag ging ik trouwen en zou mijn man voor me zorgen. Ik ging hierdoor nog meer mijn best doen op school. Ik wilde laten zien dat ik voor mezelf zou kunnen zorgen en hoopte dat mijn ouders dat ook in zouden zien. Dan zou ik misschien door mogen leren. Maar het deed ze niks. En dat voelde ook niet fijn. Alsof ik het nooit goed kon doen.’

VAKANTIE

‘Toen ik achttien werd moest ik inderdaad stoppen met school. Vreselijk vond ik dat. Gelukkig veranderden mijn ouders al snel van gedachten. Omdat je studiefinanciering kunt krijgen na je achttiende, werd besloten dat ik toch nog even door mocht leren. Want dat geld zou ervoor kunnen zorgen dat ik bijdroeg aan het gezin. Dus kon ik weer naar school en dat vond ik fijn.

Op een dag vertelde mijn vader ons dat we met zijn allen op vakantie gingen naar India. Het hele gezin was blij want we hadden veel familie die we al jaren misten. Die konden we dan weer zien. Ik vertelde het aan een schoolvriendin. ‘Ik vind het maar gek’, zei ze. ‘Het is zo plotseling. Pas maar op dat je niet wordt uitgehuwelijkt.’ Haar reactie verbaasde mij. Ik had helemaal niks gehoord over trouwen. Ik keek er alleen maar naar uit om iedereen weer te zien.

‘Pas maar op dat je niet wordt uitgehuwelijkt.’

Maar de eerste dag van onze vakantie hoorden we al gefluister van neefjes en nichtjes dat er bruiloften gingen komen. Waaronder die van mij. Ik hoorde ook de naam vallen van een familievriend. Daar schrok ik van. Ik had die man maar een paar keer gezien en kende hem niet. Mijn zus stelde me gerust. Het zou wel goed komen, zei ze. Er kwam vast geen bruiloft. Dus negeerde ik al dat gefluister en probeerde ik van de vakantie te genieten. Maar op een avond kwam mijn moeder bij me op de kamer. ‘Morgen ga je trouwen’, zei ze ineens. Het bleek toch allemaal waar. Ik moest zo huilen. Mij werd verteld dat er geen reden was voor tranen. Mijn man zou goed voor me zorgen, als ik maar wel een maagd was. Ik wist niet eens wat dat woord betekende. Die avond stond ik doodsangsten uit. Wat betekende maagd zijn? Was ik dat wel? En als ik het niet was, wat zou hij dan doen?’

BRUILOFT

‘De volgende dag was de bruiloft. Er is toen een knopje bij me omgegaan. Proberen het tegen te houden zou onveilig zijn, dat wist ik. Stel dat ik had gezegd niet te willen trouwen, dan had de familie dat gezien als iets dat hun eer aantast. Eer is in onze cultuur ontzettend belangrijk. Ouders gebruiken geweld tegen hun dochters om te laten zien hoe erg ze het vinden en zo de eer te herstellen. Als een meisje om die reden wordt vermoord, heet dat eerwraak.

‘Eer is in onze cultuur ontzettend belangrijk.’

Helaas gebeurt dat in het land waar ik vandaan kom. Dus heb ik de jurk aangedaan zoals me werd gevraagd en ben ik getrouwd. Aan het einde van de dag brak dus ook de huwelijksnacht aan. Niemand had me ooit iets verteld over seks, daar zit een enorm taboe op in onze cultuur. En wat gebeurde vond ik verschrikkelijk. Maar toen ik tegen die man, nu mijn echtgenoot, zei dat hij moest stoppen werd hij boos en ging hij door. Hij was dus niet attent of liefdevol, hij rukte gewoon mijn kleren uit en deed wat hij wilde. Hoe ik me voelde? Alsof ik er niet toe deed. Dat was echt heel moeilijk. Ik had geen keuze. En toen ik de dagen erna probeerde afstand te houden zodat hij me niet zou aanraken, vertelde hij dit aan mijn ouders en zijn ouders. En toen werden zij boos op me. Dit was mijn man en ik moest hem gehoorzamen, zeiden ze. Ik schaamde me enorm.

Mijn broers en zussen gingen terug naar Nederland en ik bleef daar met mijn ouders. Ik hoorde dat zij ook snel terug zouden gaan en dat het plan was om mij achter te laten. Dat idee vond ik zo eng. Ik besefte dat ik heel slim moest zijn om te zorgen dat dit niet zou gebeuren. Daarom deed ik alsof het oké met me ging. Hoe moeilijk het ook was, ik probeerde minder afstandelijk te doen en vrolijk over te komen. Mijn man liet weten dat hij als wens had om naar Europa te komen. Daar praatte ik over met hem, hoe we samen naar Nederland zouden kunnen om daarna naar andere landen te gaan. Gelukkig lukte mijn plan. Hij had er wel oren naar. Zodoende lieten ze mij niet achter. Ik ging met mijn ouders terug naar Nederland en mijn echtgenoot kwam met ons mee.’

HULP

‘In Nederland was het beter voor mij maar mijn situatie veranderde verder niet. Elke avond kwam mijn man bij me en ik wist niet wat ik moest. Het was vreselijk. Waar ik achteraf heel blij om ben is dat ik met een smoesje een afspraak maakte bij de huisarts. Daar heb ik toen de prikpil gehaald. Wat ik namelijk echt niet wilde was zwanger worden. Ik heb ook mijn vriendin een berichtje gestuurd en stiekem met haar afgesproken. Ik vertelde dat haar voorgevoel klopte en dat ik was uitgehuwelijkt. Zij heeft meteen hulp voor me geregeld. Ik ben met iemand gaan praten die goed naar mijn verhaal luisterde en daarna zei dat mijn situatie heel gevaarlijk was. Ik moest het huis uit. Dat vond ik toch heel moeilijk. Als ik die stap zou zetten, kon ik nooit meer terug. Want dan had ik de familie-eer geschonden en zouden ze me zeker iets aan willen doen. Maar hoe zeg je mensen vaarwel waar je al heel je leven mee bent verbonden? Ik voelde me enorm loyaal en hierdoor schuldig. Ik heb er maanden mee rondgelopen. Moest ik blijven en accepteren dat dit mijn lot was? Ik heb het geprobeerd. Ik hoopte dat het me zou lukken. Maar op een dag besefte ik dat ik liever dood zou gaan dan zo doorleven. Dat was de druppel. Ik heb de hulpinstantie laten weten dat ik weg zou gaan en zij regelden alles supersnel. Op een dag dat niemand thuis was, heb ik mijn spullen gepakt en ben ik weggegaan.

Ik werd opgevangen bij Fier, een organisatie die hulp biedt aan onder meer meiden die kans lopen om slachtoffer te worden van eerwraak of uithuwelijking. Iedereen die komt

krijgt een kleurcode. Sommigen krijgen code oranje als ze misschien gevaar lopen. Ik kreeg code rood. Dat betekende dat werd aangeraden om mijn familie helemaal niet meer te zien. Elk contact kon gevaarlijk zijn, ze mochten absoluut niet weten waar ik was. Ik heb ze sindsdien dus ook nooit meer gesproken. Bij Fier heb ik allerlei behandelingen doorlopen die me hielpen om de gebeurtenissen te verwerken. De inzichten die ik van de therapieën kreeg hebben mij enorm geholpen. Het voelde ook heel fijn dat er andere meiden bij Fier zaten met dezelfde soort verhalen. Ik was niet meer de enige! Maar het was zeker niet makkelijk. In het begin voelde ik me zo schuldig. Ook als ik er nu aan terugdenk, vind ik het moeilijk. Gelukkig kon ik dat met tijd steeds meer loslaten.'

HOOFDDOEK

'Terwijl ik bij Fier zat ben ik dingen gaan doen die eerder onmogelijk leken. Zo ging ik weer naar school en heb ik diploma's gehaald. Ook ontdekte ik het sporten. Dat leek me altijd al leuk, maar als meisje mocht ik dat niet. Als ik nu twee dagen niet sport voel ik me niet lekker in mijn vel. Wie had dat ooit gedacht! En ik draag ook geen hoofddoek meer. Die associeer ik niet met geloof maar met cultuur. En door hem af te doen laat ik een stukje van die cultuur los. Geloof staat hier los van. Ik ben moslim en bid nog steeds. Dat hoort bij mij. En ik vind het ook prima als andere meiden wel hoofddoeken dragen. Zolang ze zelf achter die keuze staan.

'Ik doe dingen waar ik vroeger alleen van kon dromen.'

Ik denk niet dat ik het gemis van mijn familie ooit echt een plek zal kunnen geven. Maar ik ben wel gelukkig in het leven dat ik nu leef. Ik heb een nieuwe naam en doe dingen waar ik vroeger alleen van kon dromen. Maar ik zal altijd over mijn schouder moeten blijven kijken. Er was een keer een man die op straat naar me staarde en even later zag ik hem weer. Hij leek ook nog eens sprekend op iemand die ik vroeger kende. Toen raakte ik in paniek, maar gelukkig bleek het niks te zijn. Ik ben ook niet actief op sociale media terwijl ik dat best leuk zou vinden. Te gevaarlijk. Ik kan dus nooit gewoon verder met mijn leven, het speelt altijd een rol. Ook tijdens een date, als iemand meer over me wil weten. Dan moet ik het toch weer vertellen. Maar zo is het nou eenmaal. Als ik verhalen lees over meiden met wie het niet goed is afgelopen, besef ik weer dat ik ontzettend veel geluk heb gehad. Doordat ik ergens terecht kon en geholpen werd, heb ik deze kans op een nieuw leven gekregen.'

**omwille van privacy zijn namen en bepaalde details in het interview aangepast.*

Moord op dochter en zusje

Een bekende zaak waarbij in de media veel over eerwraak werd gesproken, is de moord op een achttienjarige vrouw uit Joure. In mei 2024 vond een boswachter in natuurgebied de Oostvaardersplassen haar levenloze lichaam in het water. Aan haar geweldadige dood ging een langdurig familiedrama vooraf. De keuzes en het gedrag van de jonge vrouw werden binnen haar familie afgekeurd, met name haar wens om geen hoofddoek te dragen en haar omgang met jongens.

De rechtbank komt in deze zaak tot de conclusie dat de vader en twee broers van de vrouw samen verantwoordelijk zijn voor haar dood. De vader heeft zijn dochter vastgebonden, gewurgd en in het water achtergelaten. De twee broers hielpen hun vader en dachten mee over de moord. De rechtbank oordeelt dat er sprake is van een 'planmatige moord in familieverband' waarbij de familie-eer een grote rol speelde. De vader is veroordeeld tot dertig jaar cel, vijf jaar meer dan de eis van het Openbaar Ministerie. De broers zijn beiden veroordeeld tot twintig jaar cel.

Wat kan ik worden?

Lijkt het jou ook mooi om je elke dag in te zetten voor een rechtvaardige samenleving? Misschien is een baan bij de Rechtspraak dan iets voor jou. Een paar jonge medewerkers van de Rechtspraak vertellen je graag waarom ze hun baan zo leuk vinden!

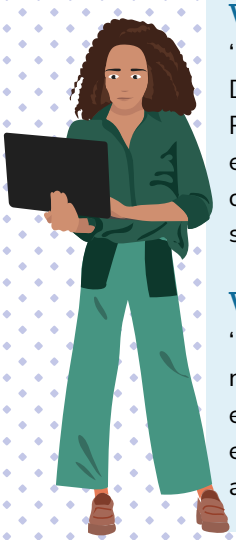
TARA IS ADMINISTRATIEF MEDEWERKER

Wat houdt jouw werk in?

'In mijn werk ondersteun ik rechters en het juridische team bij zaken tussen burgers en de overheid. Je kunt daarbij denken aan geschillen over bijvoorbeeld vergunningen of uitkeringen. Ik zorg er vooral voor dat alles achter de schermen goed en soepel verloopt: dossiers controleren en compleet maken, termijnen bewaken, brieven versturen, gedingstukken doorsturen en soms telefonisch contact hebben met partijen die vragen hebben over hun zaak. Eigenlijk zorg je er continu voor dat een zaak van begin tot eind goed verloopt en dat alles administratief op orde blijft. Verder is geen dag hetzelfde: je komt elke dag nieuwe gevallen en poststukken tegen waarbij je zelf goed moet nadenken over de juiste verwerking en daarbij nauw in contact staat met je collega's.'

Hoe kwam deze baan op je pad?

'Via mijn vader, die al langere tijd bij de rechtbank werkt, hoorde ik dat er een plek was voor een werkstudent bij bestuursrecht. Ik heb toen mijn cv opgestuurd, mocht op gesprek komen en kreeg daarna het goede nieuws dat ik was aangenomen. Het is dus echt een combinatie geweest van interesse, op het juiste moment iets tegenkomen en ook een beetje geluk via mijn vader. Wat daarbij hielp is dat ik liet zien dat ik graag leer en snel dingen oppak. Wat mij aansprak aan de functie, is dat je als administratief medewerker echt de schakel bent tussen de partijen en de rechtbank. Je draagt bij aan een organisatie met een belangrijke maatschappelijke functie. Dat gaf mij het gevoel dat het werk echt betekenisvol is.'

Wat heeft je verbaasd aan je werk?

'Ik dacht vooraf dat het een hele formele en afstandelijke organisatie zou zijn, maar dat is echt niet zo. De sfeer is juist heel open en collegiaal. Er worden veel activiteiten georganiseerd, zoals de Rotterdamse Rechtspraakdag met workshops, teamuitjes, pubquizzen en zelfs een koor dat tijdens de lunch repeteert en optreedt rond kerst. Dat maakt het heel laagdrempelig en gezellig. Wat mij ook opviel is hoe groot de organisatie is, maar hoe kort de lijnen toch zijn. Je hebt snel contact met andere afdelingen en werkt echt samen aan één doel: een goede en zorgvuldige rechtspraak.'

Wat maakt je baan bijzonder?

'Binnen de administratie leer je niet alleen hoe het rechtssysteem werkt, maar ook praktische skills zoals nauwkeurig werken, plannen, communiceren en samenwerken. Wat ik zelf vooral heb gemerkt, is dat je echt onderdeel bent van iets groters. Je werkt niet alleen met dossiers, maar ook met collega's, rechters en griffiers samen aan één doel. Dat maakt het werk afwisselend en je leert er in korte tijd veel van, ook als je nog aan het begin van je loopbaan staat.

JIRAD IS ONTWERPER

Hoe kwam deze baan op je pad?

'Ik heb een IT-opleiding gevolgd, maar wist aanvankelijk niet precies welke richting ik op wilde. Wel was duidelijk dat ik iets in de richting van business-IT wilde doen. Een vriendin vertelde mij over een vacature bij IVO Rechtspraak welke wellicht interessant kon zijn. Naar aanleiding daarvan nam ik contact op waaruit vervolgens het sollicitatieproces startte.'

Heb je een paar voorbeelden van werkzaamheden?

'Onlangs ben ik bezig geweest met het ontwerpen en realiseren van een applicatie volgens een nieuwe techniek. Bij deze applicatie ben ik vanaf het begin tot het eind zeer nauw betrokken geweest bij verschillende onderdelen van het proces. Van bedenken, tot sparren met het ontwikkelteam tot communicatie met stakeholders binnen en buiten de Rechtspraak.'

Wat vind je het leukste aan je werk?

'Voordat ik hier kwam werken, had ik niet verwacht dat je als team zoveel invloed zou hebben op de applicaties die je bouwt. Maar dat is dus wel zo. Het leukste vind ik dat je met een uiteenlopende groep mensen met verschillende achtergronden te maken krijgt. Samen kijk je naar het bedenken en realiseren van een oplossing voor het probleem dat er speelt. Verder vind ik zo leuk dat je met verschillende technieken te maken krijgt en deze eigen kan maken. Dit zorgt ervoor dat ik me met allerlei onderwerpen kan bezig houden. Dat houdt het werk afwisselend.'

HANS WILLEM IS COMMUNICATIEADVISEUR/PERSVOORLICHTER

Wat vind je het leukste aan je werk?

'Dat alle zaken zo anders zijn, vind ik het leukst. Ik zit vaak in de rechtbank en daar komen allerlei onderwerpen voorbij: van zaken over drugshandel tot ruzies in een museum. Je ziet de hele maatschappij terug in de rechtbank. Dat maakt het werk ontzettend interessant. Daarnaast werk ik samen met een gezellige groep collega's, wat het werk extra leuk maakt.'

Heb je een paar voorbeelden van je werkzaamheden?

'Ik ben vaak de schakel tussen journalisten en de rechtbank. Als journalisten bijvoorbeeld opnames willen maken tijdens een zitting, nemen zij contact met mij op. Vervolgens zoek ik uit wat de mogelijkheden zijn en maak ik afspraken met de journalisten. Daarnaast overleg ik met rechters over eventuele bijzonderheden en informeer ik procespartijen over de aanwezigheid van de pers. Verder stem ik zaken af met de beveiliging en de bodedienst, zodat alles tijdens een zitting ordelijk verloopt.'

Wat heeft je verbaasd aan je werk of aan werken voor de Rechtspraak?

'Wat mij positief het meest heeft verbaasd, is hoe trots mensen zijn op hun werk. Ik zie zoveel collega's die met enorme toewijding en passie werken. Dat motiveert en inspireert mij ook in mijn eigen werk.'

Wat wil je anderen vertellen over jouw functie of vakgebied?

'Als communicatieadviseur of persvoorlichter krijg je beroepsmatig een kijkje achter de schermen bij allerlei bijzondere situaties. Je hebt contact met veel verschillende mensen en geen dag is hetzelfde. Als je op zoek bent naar een dynamische baan waarin je veel schakelt en midden in de maatschappij staat, dan zit je bij de persvoorlichting van de rechtbank Rotterdam helemaal goed.'

LOUISE IS JUNIOR GERECHTSJURIST

Wat doe je als junior gerechtsjurist?

'De rechter en ik krijgen allereerst een lijstje van de administratie. Op dat lijstje, ook wel de rol genoemd, staan zeven zaken. Om er een goed beeld van te krijgen maak ik vervolgens van elke zaak een voorbereiding. Daarin zet ik de informatie op een rij en kijk ik onder andere of alles goed is aangeleverd. Tijdens de zitting typ ik mee wat er gezegd wordt. Als alle zaken van die dag behandeld zijn werk ik ze de dagen erna uit. Zo'n uitwerking van een zaak heet een beschikking. Naast dit werk houd ik mij ook bezig met het meetypen tijdens kindgesprekken van familiezaken. Kinderen tussen acht en achttien jaar worden gevraagd of zij de rechter willen spreken over de zaak waar zij bij betrokken zijn. Bijvoorbeeld als hun ouders gaan scheiden. Als het kind zegt een gesprek te willen, worden ze uitgenodigd.'

Waar zijn de zittingen?

'De zittingen die ik doe, zaken over verplichte zorg, kunnen op de rechtbank zijn of bij een instelling. Als het echt niet goed gaat met iemand dan behandelen we de zaak in een isoleercel. Ook komen wij bij mensen thuis. Soms doen ze de deur niet open. Op die momenten doen we een briefje in de bus en komen we later nog een keer terug. Lukt het dan nog niet, dan is de zitting soms letterlijk op de stoep. Er is dan wel een advocaat aanwezig namens de persoon over wie het gaat.'

Wat vind je het meest interessant aan je werk?

'De zittingen maken impact. Je komt bijvoorbeeld bij mensen op bezoek die psychotisch zijn of dementie hebben. Iedere betrokkene heeft zijn eigen verhaal, zijn eigen geschiedenis en leven. Ik heb ook lieve collega's. We kunnen het met elkaar over de pittige zaken hebben, maar ook gewoon over ons privéleven. Een tijdje terug was ik een paar weken vrij om te studeren. Bij terugkomst vroegen meerdere collega's of het wel oké ging met mij, omdat ik lang weg was geweest. Zo'n team hebben voelt echt als thuiskomen.'

DANIEL WERKT ALS BEVEILIGER

Hoe kwam deze baan op je pad?

'Ik heb eerst de opleiding beveiliging niveau 3 gedaan en hoorde toen van anderen die tijdelijk bij de rechtbank werkten hoe leuk dat werk was. Hun positiviteit werkte aanstekelijk. Toen ik een vacature als beveiliger bij de Rechtspraak voorbij zag komen, heb ik geen moment getwijfeld. Ik kreeg de baan en werk hier nu al ruim zes jaar met veel plezier.'

Heb je een paar voorbeelden van werkzaamheden?

'Bezoekers die binnenkomen bij de rechtbank controleren we via de metaaldetectie en x-ray. Zo zorgen we dat ze niks mee naar binnen nemen wat niet mag. En we staan paraat bij EHBO-gevallen en incidenten tijdens zittingen.'

Wat zou je jongeren willen vertellen over je functie?

'Werken als beveiliger is een hele sociale functie. Je werkt echt samen met je collega's en ontmoet veel mensen die langskomen bij de rechtbank. Er zit ook best een beetje spanning in het vak. Het is aan ons om te zorgen dat het veilig is en om incidenten te voorkomen of op te lossen als er toch iets gebeurt, bijvoorbeeld als iemand boos is. Het zorgt ervoor dat de dagen nooit saai zijn!'

Een stage bij de Rechtspraak: de beste kickstart van je carrière

Tijdens een stage bij de Rechtspraak leer je de juridische wereld van binnen en buiten kennen. Je bouwt een netwerk op. En je zal zien dat er onder de toga's hele gewone mensen schuilgaan, die het fijn vinden dat je bij de Rechtspraak aan de slag gaat. Er zijn talloze kansen en mogelijkheden voor jongeren bij de Rechtspraak.

ONTDEK ONZE STAGES ▸

werkenbijderechtspraak.nl/starters-stages

de Rechtspraak

De Rechtspraak werkt voor iedereen

SPEAK UP, BOY

Speak up, boy is afkomstig uit de verhalenbundel Kind centraal in recht en taal. Het is een verhaal geschreven door Bibi Tak in samenwerking met mr. Elvira Devis.

Praat jongen, praat en hou op met zwijgen. Je hebt in deze rechtszaal niets meer te verliezen, want je hebt al verloren. Alles wat je hebt gedaan, is bewezen. Je telefoon is uitgelezen. Je DNA zat overal. Als regen heeft het zich over het bewijsmateriaal verspreid. Geen droog stukje meer te vinden. Je kleding: nat. Het wapen: nat. Je telefoon: verzopen. Serieus, je staat op je eigen mobiel te rappen dat je die man hebt omgelegd. Je noemt zelfs zijn naam. Ik heb het filmpje bekeken. Je ziet jou met een grote *smile* en een bak geld zwaaien terwijl je zingt:

‘Ze willen weten wie de dader is.
Shit. Van mij krijgen ze no comments.
Die gast is gezet in zijn kist, al gewist van die list.
Vijf bullets op die man gebosst.
Na dagen lurken die man gespot.’

Maar je zat ernaast, Caza, zoals je jezelf noemt. Je schoot niet vijf, maar zeven kogels op het slachtoffer af. Een paar kogels dwaalden af. Eentje ging er dwars door de ruit van een huis heen, en de rest joeg je in de richting van een speeltuin. Mikken is niet je beste *skill*, ook al had je daarvoor geoefend in een park in de buurt van je huis. Maar wat maakt het uit. Iedereen weet dat je uiteindelijk maar één kogel nodig hebt die zijn doel treft. Die raak is. En nu sta je hier voor me in de rechtbank terwijl je op school had moeten zitten. Je druk had moeten maken om dingen waar jongens van zestien zich druk om maken. Maar in geen geval zou een jongen van jouw leeftijd zich druk moeten maken om de hoogte van zijn straf, want straf krijg je, daar kom je niet onderuit nu alles bewezen is.

Maar ik voel ook een verantwoordelijkheid. Ik ben niet voor niets kinderrechter geworden. Ik hoop dat ik iets voor minderjarigen kan betekenen. Ook voor jou. Misschien valt er nog iets te redden, want ik wil eigenlijk niet dat je straf hoger uitvalt dan je leeftijd. Begrijp je, Caza? Je bent pas zestien. En toch zou je zomaar achttien jaar kunnen krijgen en dan heb je aan het einde van je straf meer binnen dan buiten gezeten. Meer muren gezien dan sterren. Daar wordt niemand beter van, ook al zouden sommige mensen dat wel wensen. Dat jongens als jij *forever* zouden verdwijnen achter tralies. Dat ze jullie opsluiten tussen de ratten, een soort waar jij volgens die mensen ook toe behoort. En nu je voor me zit zie ik dat veel mensen in de zaal er ook zo over denken. Het zijn de nabestaanden van de man die jij hebt doodgeschoten, of zoals je het in je eigen woorden op je telefoon hebt gerapt:

'Dat hij is gezet in zijn kist, al gewist van die list'.

Je mag je hoody voor nu even ophouden. De reden is dat je minderjarig bent. Rechtszaken met minderjarigen worden, om hen te beschermen, altijd achter gesloten deuren gehouden. Dat betekent dat er geen publiek is toegestaan. Geen pers, geen ramptoeristen, geen pottenkijkers. Alleen de slachtoffers zelf of nabestaanden van slachtoffers mogen aanwezig zijn. En jouw eigen familie natuurlijk. Maar nu is het net even anders. Jouw meerderjarige medeverdachte zit namelijk ook in deze rechtszaal. Jullie zaak wordt gedeeltelijk tegelijk behandeld. Dat is om de familie van het slachtoffer niet extra te belasten. Ze hoeven nu maar één keer naar alle feiten te luisteren die jullie samen op je geweten hebben. Anders moeten ze het verhaal twee keer aanhoren. Jouw verhaal in jouw zaak en dat van je meerderjarige vriend in deze zaak. Of zijn jullie geen vrienden? In ieder geval willen we de nabestaanden een dubbele gang naar de rechtszaal besparen. Volg je het nog? En daarom is er bij wijze van uitzondering plaats voor alle geïnteresseerden. En die zijn er, kan ik je vertellen. De hele publieke tribune zit vol. We hebben een uitverkochte zaal vandaag, want deze gebeurtenis, waaraan jij hebt meegedaan, was breed in het nieuws.

De twee officieren van justitie, je weet wel, de personen links in de zaal, die leidinggeven aan het onderzoek en die straks gaan vertellen welke straf ze voor jou in gedachten hebben, vinden trouwens dat jij net als je medeverdachte ook als volwassene moet worden berecht. Als je een grote jongen bent, zeggen ze, en het lef hebt iemand te doden, dan mag je ook als grote jongen worden berecht, als meerderjarige dus. Wie stoer doet, moet ook stoer worden beoordeeld. Maar de officieren mogen zeggen wat ze willen, daar zijn ze voor aangesteld, maar uiteindelijk beslissen wij, de rechters.

Vanaf de verhoging waarop ik zit, heb ik goed zicht op de zaal. Ik denk dat je wel aanvoelt dat de nabestaanden vol haat naar je kijken. Ze zien alleen je rug. Ze roepen dat je je om moet draaien, wat je niet doet. Ik zie aan je ogen dat je niet weet waar je kijken moet, dat je bang bent, dat je je zelfs afvraagt hoe je hier in godsnaam terecht bent gekomen. Maar de nabestaanden zien alleen de capuchon waaronder je je gezicht verscholen houdt, en ze zien je onbewogen rug, alsof het je allemaal niets kan schelen, wat hen nog bozer maakt. Maar ík zie jullie vanaf mijn plek recht in het gezicht. Jou, Caza, en de nabestaanden in één beeld. Jullie werelden zijn magneten die met de verkeerde kanten naar elkaar toe staan gericht.

Ik zet alles op alles om te begrijpen wat er is gebeurd, want dat is mijn beroep: de zaak heel, heel goed begrijpen en dan een oordeel geven. Rechtspreken. Gelukkig hoef ik dat in jouw zaak, Caza, niet alleen te doen en zit er zowel rechts als links van mij nog een rechter, want ook al is het zo klaar als een klontje dat jij de trekker hebt overgehaald, het is van het allergrootste belang dat we niet zomaar meegaan met de mening van de nabestaanden, of de mening van de officieren van justitie, of zelfs maar met dat wat er in het Wetboek van Strafrecht staat geschreven. Je mag niet moorden, natuurlijk niet, maar er zijn altijd bijzondere omstandigheden, als je begrijpt wat ik bedoel. En één van die omstandigheden is dat jij pas zestien jaar oud was toen je, om met jouw woorden te spreken:

'die bullets op die man hebt gebosst'.

We gaan nu even terug in de tijd, Caza. Heb je die naam trouwens zelf bedacht? Cazador betekent jager in het Spaans, toch? Of gaven je vrienden die aan jou, omdat je al vaker hebt meegedaan aan een geweldsdelict? In ieder geval werd er op Snapchat iemand gevraagd om tegen betaling een liquidatie uit te voeren. Iemand, je medeverdachte in deze zaal, reageerde dat hij wel wilde rijden, maar dat hij zelf niet de trekker over wilde halen. Daarvoor werd jij benaderd, misschien omdat hij wist dat jij dat wél zou willen doen.

Jullie pakten het daarna samen goed aan. Nou ja, goed, niet echt goed dus. Jullie lieten wat steken vallen, vandaar dat jij hier nu tegenover me staat. Maar jullie, jij en je chauffeur, zo zal ik je medeverdachte maar noemen, gingen niet halsoverkop te werk, maar met voorbedachten rade. Jullie oefenden, zoals eerder gezegd, eerst met wapens in het park. Verder volgden jullie het slachtoffer, reden langs zijn huis en plaatsten op een goed moment een gps-tracker onder zijn auto. Super professioneel.

Toen de dag aanbrak waarop de moord stond gepland, volgden jullie het slachtoffer helemaal naar Amstelveen waar hij een bezoek bracht aan de tandarts. Toen hij weer uit de praktijk naar buiten kwam stapte jij uit de Volkswagen, vuurde zeven kogels op hem af, rende weg, om even later weer te worden opgepikt. Jullie reden vervolgens naar het huis van je chauffeur om je te verstoppen in de kelderbox. Daar wisselde jij van kleren en veranderde je je kapsel. Klusje geklaard. Geld opgehaald. Rap geschreven en opgenomen op je telefoon. Nieuwe kleding en een iPhone gekocht en daarna weer 'back to business', gewoon weer terug naar school.

Maar jullie vergaten de gps-tracker onder de auto vandaan te halen. De recherche had tijdens het onderzoek direct een aanknopingspunt dat rechtstreeks leidde naar het huis van je chauffeur, die meteen werd opgepakt. En in zijn telefoon vonden ze jouw nummer en jullie appjes, en in de kelderbox van zijn flat troffen ze jouw kleding met daarop de schot-resten van de kogels die je twee dagen daarvoor had afgevuurd. De kleding die je tijdens je moordactie droeg is te zien op alle slimme deurbellen uit de hele straat die de politie heeft uitgelezen. Het was daarna niet zo moeilijk om jou te vinden, Caza. Ontkennen heeft geen zin, maar in plaats daarvan zwijg je. Bij iedere vraag die ik je stel geef je telkens hetzelfde antwoord. Dat je je beroept op je zwijgrecht.

'Wist je van tevoren wie het slachtoffer was?'
'Zwijgrecht.'
'Kende je het slachtoffer?'
'Zwijgrecht.'
'Kende je de chauffeur?'
'Zwijgrecht.'
'Hoe ben je in dit milieu terechtgekomen?'
'Zwijgrecht.'
'Waarom heb je dit gedaan?'
'Zwijgrecht.'
'Waar zit je op school?'
'Zwijgrecht.'
'Met wie woon je in huis? Hoe is de relatie met je ouders?'
'Zwijgrecht.'

Spreek jongen en hou op met zwijgen. Ik zie heus wel dat je hier alleen zit, omringd door vijanden en verlaten door familie. Je ouders zijn in geen velden of wegen te bekennen. Ik praat niet goed wat je hebt gedaan, maar toch denk ik: waar zijn je vader of moeder als je ze het hardst nodig hebt. Je stoerheid is inmiddels wel weg. Hoe noemde je jezelf ook alweer in een van je raps? *'Ik ben een wellknown killer'*. Maar ik zie hier een bange en onzekere jongen die niet durft te praten omdat hij heeft geleerd dat praten voor losers en snitchers is.

De officieren eisen nu acht jaar en dwangverpleging in een tbs-kliniek. Ze zetten hoog in, alsof je inderdaad al meerderjarig bent. Je weet toch waar je dan eindigt? In een kliniek tussen de volwassen mannen die van binnen al verwelkt zijn en geknakt. Die hun leven hebben weggegooid. Ik weet nu al dat ik dat met jou niet ga laten gebeuren. En ik weet dat mijn collega's links en rechts van mij dat ook niet willen. En ook jouw advocaat pleit voor het toepassen van het jeugdstrafrecht. Waarvoor bestaat er anders zoiets als het jeugdstrafrecht? Toch niet om vervolgens het strafrecht voor volwassenen toe te passen? Dat ben ik in dit geval met jouw raadsvrouw eens.

Je bent ook bekeken door gedragsdeskundigen, psychologen, psychiaters, de hele bende. En zij schreven in een rapport dat het allemaal wel zorgelijk is gesteld met jou. Je kilheid, het ontbreken van emotionele reacties, de verharding die je toont. Ze vragen zich af of daar misschien nog iets aan te doen is. Iets aan te verbeteren valt. Of er winst te behalen is. Spijt of schuld liet je tijdens de onderzoeken namelijk niet zien. Je geweten is gebrekkig ontwikkeld, schrijven ze, maar aan de andere kant zien ze ook gewoon een jongen van zestien die nog een toekomst heeft. En ze zien ook dat er een kans is dat je tijdens een behandeling die vermogens om socialer te worden, en die nu helemaal naar de achtergrond zijn geraakt, weer kunt versterken. Maar omdat je blijft zwijgen, weet ik niet wat je allemaal in je leven hebt meegemaakt. En of je thuis wel de steun hebt gekregen die een kind zou moeten krijgen om goed mee te kunnen komen in de maatschappij.

Als je blijft zwijgen, zullen wij voor jou moeten bedenken wat het beste voor je is, al zal dat voor jou niet zo voelen. Jij wilt gewoon terug naar buiten, terug naar je oude leven, of beter gezegd: je dubbelleven. Dat van scholier en gangster. Maar dat pad sluiten we voor je af. We kunnen je niet naar buiten laten gaan, de straat op, terug naar huis, want dan is het wachten op de volgende moord die je gaat plegen. Of welk ander geweldsdelict dan ook.

We moeten iedere kans aangrijpen om jou veilig terug te kunnen laten keren in de maatschappij. Dat je iemand wordt waarvoor mensen niet hoeven te vrezen. Niemand wil een *serial killer* als buurman, toch? Niet dat je dat nu bent. Maar het begin is met deze eerste moord wel gemaakt. Ik wens jou toe dat je ooit een betrouwbare buurman zult zijn, maar als we je als volwassene laten berechten, dan is die hoop verloren. Dan zul je verder verharden, en bovendien krijg je tussen de grote jongens een stoomcursus hoe je jezelf nog beter kunt handhaven in het circuit. Maar daar moet je juist uit weg, Caza, want criminelen hebben geen toekomst. Het lijkt misschien zo, maar vroeg of laat staan ze allemaal in een rechtszaal, of ze liggen in een kist, je kunt kiezen. Hun leven bestaat uit omkijken, want je weet nooit wie er achter je aan zit. En daarom willen wij, jouw drie rechters, dat je onder het jeugdrecht valt, hoe volwassen en berekenend je daad ook is geweest.

Je verdient straf. En je zult waarschijnlijk de maximale straf krijgen die we in het jeugdrecht kunnen toepassen en dat is een onvoorwaardelijke gevangenisstraf van twee jaar. En daarbij leggen we je dan ook een PIJ-maatregel op. Ze zeggen weleens dat die maatregel een soort jeugd-tbs is, en daar lijkt het ook wel een beetje op. Maar de letters PIJ staan voor plaatsing in een inrichting voor jeugdigen en het betekent dat je verplicht een traject moet volgen, een behandelingstraject, in de hoop dat je later goed terug kunt komen in de maatschappij. Dat je als het ware die goede buurman wordt.

Het moeilijke voor jou is de onzekerheid die dat met zich meebrengt. Want zo'n PIJ kan na twee jaar door de rechter worden verlengd, en daarna nog eens, tot maximaal zeven jaar. Stel dat je ook dan nog geen vooruitgang boekt, stel dat je gedrag al die tijd geen verbetering laat zien en er een kans bestaat dat je opnieuw het verkeerde pad op gaat, weer de foute vrienden opzoekt, dan houden we je binnen. Ook als die zeven jaren voorbij zijn. Dan kan je straf worden omgezet in tbs. Ik hoop dat het zover niet zal komen, maar de veiligheid van de mensen op straat gaat boven jouw vrijheid.

Wij rechters hebben inmiddels definitief besloten dat jouw zaak volgens het jeugdrecht zal worden behandeld. Er is vanaf nu dus geen plek meer voor pottenkijkers in de zaal. Wat mijn hart verscheurt, Caza, is dat jouw familie nog altijd nergens te bekennen is. Ik zie geen misdadiger zitten als ik naar je kijk, maar een jongen die op een goed moment de verkeerde afslag heeft genomen. Waar anderen zeggen: dat pad zoek ik niet op, dat ben jij wel ingeslagen. Zo in de armen van jongens die een gangsterleven willen leiden. Mannen die namen van andere mannen op kogels schrijven, om ze vervolgens met diezelfde kogels neer te schieten. Uit wraak, voor geld, vanwege een fittie.

Ik kan je ook vertellen dat is bewezen dat je hebt deelgenomen aan het medeplegen van een moord. En moorden is strafbaar. Dus ben jij, Caza, daarvoor strafbaar. En daarom krijg je vierentwintig maanden jeugddetentie met daarbij een PIJ-maatregel opgelegd. Daar zijn wij drieën, na rijp beraad, op uitgekomen.

Ik zou willen dat je op een goede dag gaat praten. Dat je jouw verhaal gaat vertellen aan iemand die je vertrouwt. Want geloof me, iedereen heeft een verhaal dat de moeite waard is om gehoord te worden, ook al is dat verhaal niet mooi. Het gaat erom dat je de juiste persoon vindt, de juiste oren die ervoor openstaan. Er ligt een leven achter je, en er ligt een leven voor je. Beide zijn belangrijk voor het vinden van je nieuwe pad.

Dit was het, jongen, meer kan ik niet doen. Ik ga straks naar huis, ga me voorbereiden op een volgende zaak. Jij gaat in een busje terug naar de inrichting, naar je groep, en na het avondeten naar je cel. En ik weet dat daar het denken begint. Je woede, je angst, je eenzaamheid. Dus praat, jongen. Zwijgen is een recht. Maar zwijgen geeft geen zuurstof. Het *killt* je vanbinnen. Dus *speak up, boy*, en geef jezelf nieuwe lucht. Adem zuurstof in en adem woorden uit. Het hoeft niet vandaag, maar ik hoop voor jou dat er een morgen zal zijn. Die is maar één nacht bij je vandaan, en alleen jij kan bepalen hoelang die nacht zal zijn.

TEST JE KENNIS MET DE RECHTSPRAAK-QUIZ

1. Hoeveel beslissingen nam de rechter vorig jaar?
a. 112
b. 3.086
c. 1.452.100

2. Wat betekent 'in hoger beroep gaan'?
a. Een andere baan zoeken waarmee je meer verdient
b. Jouw rechtszaak voorleggen aan hogere rechters, als je het niet eens bent met de uitspraak van de rechtbank
c. De Hoge Raad vragen om nog eens naar jouw zaak te kijken

3. Hoe heet een rechter die zaken in hoger beroep behandelt?
a. Raadsman
b. Raadsheer
c. Opperrechter

4. Waarom gaat iedereen in de rechtszaal staan als de rechters binnenkomen?
a. Dan kunnen zij tellen hoeveel mensen er zijn
b. Uit respect
c. Om even de benen te strekken

5. Wanneer slaat de rechter met een hamer op tafel?
a. Als hij het publiek stil wil krijgen
b. Als hij zijn oordeel over de rechtszaak heeft uitgesproken
c. Nooit

6. Wie is niet strafbaar als hij liegt tegen de rechter?
a. De verdachte
b. De getuige
c. De deskundige die rechters informeert over bijvoorbeeld DNA-sporen of een stoornis die de verdachte heeft

7. Wanneer nemen rechters een beslissing over een zaak?
a. Als ze zin hebben om hun mening te geven
b. Als de regering zegt dat dat moet
c. Als personen, bedrijven of organisaties dat vragen, omdat ze hun conflict zelf niet kunnen oplossen.

8. Tot 1974 mochten vrouwen geen rechter worden. Hoe is dat nu?
a. 10 procent van de rechters is vrouw
b. 34 procent van de rechters is vrouw
c. 62 procent van de rechters is vrouw

9. Hoe heette de eerste vrouwelijke rechter in Nederland?
a. Caroline Kempe
b. Johanna Hudig
c. Vrouwe Justitia

10. Duurt levenslange gevangenisstraf je hele leven?
a. Ja
b. Nee
c. Voor sommige mensen wel, voor anderen niet

11. Wanneer is de doodstraf in ons land afgeschaft?
a. Nog niet
b. In 1870
c. In 2017

12. Wat is een Rechtspraak Reporter?
a. Een journalist van de krant die over rechtszaken schrijft
b. Iemand die bij de rechtbank werkt en rapporteert wat daar niet goed gaat
c. Een jongere die voor leeftijdgenoten over rechtspraak post op sociale media

13. In de middeleeuwen werden ook dieren vervolgd en bestraft. Welke dieren overkwam dat het vaakst?
a. Stieren
b. Honden
c. Paarden

14. Waar baseert de rechter zijn oordeel op?
a. Op wetten en verdragen
b. Op de feiten in de zaak en de persoonlijke omstandigheden van de mensen om wie het gaat
c. Op a en b

15. Praat de rechter in zaken over een echtscheiding ook met de kinderen?
a. Ja, als ze 8 jaar of ouder zijn
b. Ja, als ze 12 jaar of ouder zijn
c. Ja, als ze 16 jaar of ouder zijn

Dit zijn de goede antwoorden:
1c, 2b, 3b, 4b, 5c, 6a, 7c, 8c, 9b, 10c, 11b, 12c, 13a, 14c, 15a

rechtvoorjou.nl is de jeugdwebsite van de Rechtspraak

de Rechtspraak

